

בישיבת הנהלת החינוך העצמאי. נראים מרן

עם הבא סאלי צוק"ל

היחוס, התורה לא נקנית בירושה'. הדברים היוצאים מן הלב חדרו ללבי ובזכותם כאשר נכנסתי לימים לישיבות בארה"ק השקעתי את כוחי רבות בלימוד התורה כשדברי מוסרו לנגד עיניי".

ממרוקו לאנגליה

כשהגיעו בן הזקונים שלו רבי יעקב זצ"ל, ונכדיו (שגדלו בכיתו) רבי ניסים זצוק"ל (בן בתו, לימים ראש ישיבת שארית יוסף) ורבי מיכאל שליט"א (בן בתו, מייסד ישיבת 'אור ברוך', יחד עם אחיו להבחי"ח רבי גבריאל זצוק"ל) לגיל ישיבה, לא הייתה קיימת מסגרת ברמה נאותה עבורם. רבי ברוך היה אובד עצות, למסגרות פחות טובות לא היה מעוניין שילכו, והוא תפס אומנות אבותיו ובכה הרבה בתפילותיו.

הקב"ה שמע לתפילותיו, וכיום כהיר חלף במקנס יהודי יקר וגדול, רבי מאיר כהן זצ"ל מאנגליה. רבי ברוך הידוע בהכנסת האורחים שלו הכניסו לביתו, וכשהאורח הבחין בצער האופף את בעד"ב ושמע ממנו על צער, עלה בדעתו רעיון ואמר, "יש ישיבה במקום מגוריי, בראשות הגה"צ רבי משה שניידר זצוק"ל תלמיד מרן החפץ חיים זללה"ה, האם תרצה לשלוח אותם?"

הרעיון היה חדשני וכמעט מופרך: ישיבה אשכנזית שבה לומדים ומדברים באידיש, כיצד ייקלטו שם בני מרוקו הדוברים צרפתית וערבית מרוקאית? גם המרחק היה עצום, נסיעה ברכבת ואנייה וכו', עבור בחורים צעירים. אך רבי ברוך, לאחר בירור רמת הלימודים, הודיע לו כי הוא שולח אותם איתו. ואכן הם נסעו והתקבלו.

בתחילה עמלו נערי טולידאנו המרוקאים בחלק מהיום לסגל לעצמם את שפת האידיש ובשעות האחרות למדו גמרא, ולאחר כמה חודשים השתלבו בישיבה ונעשו בין התלמידים המצטיינים ביותר. הגיעו הדברים עד כדי כך, שלאחר זמן רבני הישיבה ביקשו שישלחו להם עוד תלמידים כאלו, ואכן הגיעו לשם הגאון הרב מכלוף פחזמא שליט"א והגאון הרב ברוש זצ"ל ממקסיקו, ועוד.

נח ולא שקט עד ששמע כי בכל עיר מקימים תלמוד תורה, ולא רק בעיר מקנס. הוא חש אחריות על ענייני הדת בכל המדינה. בתחילה היו אלו מסגרות פרטיות כאשר פרנסי כל קהילה דואגים למימון הת"ת, ולימים במסגרת "אוצר התורה" שבה למדו אלפי תלמידים ברחבי המדינה.

מסופר שכאשר שמע פעם במוצ"ש שבועיר אוז'רה (מאות ק"מ מעירו) יש צורך להקים ת"ת, מיד נטל את מקלו ויצא לנסיעה לילית ארוכה ברכבת. עם אור הבוקר הגיע לעיר וישב עם פרנסי הקהילה לשדלם ולזרזם להקים ת"ת בעיר, אולם ראשי הקהל לא ראו עימו עין בעין את נחיצות הדבר, וגם טענו כי עוד כמה שנים הרי יעלו לא"י וכו', וכל ויכוחיו איתם לא הועילו.

לפתע הבחינו באי האסיפה כי רבי ברוך ממרד בככי בדמעות שליש. המה נבהלו ותמחו על מה ולמה כבוד הרב בוכה? נענה להם ואמר: הרי כתוב "כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים", וכנראה שאין לי יר"ש על כן אין דבריי נשמעים... כאשר ראו עד כמה הדבר כנפשו נכנסו הדברים לליבם, והתלמוד-תורה קם והיה ומאות ילדים זכו ללמוד בו.

לימים ראה רבי ברוך שכאשר הילדים מתבגרים יש שהולכים למסגרות לא ראויים, ואז הקים יחד עם הגאון רבי שלום משאש [לימים רבה הראשי של ירושלים] את ישיבת "כתר תורה" שבה לימד בבוקר רבי יצחק סבג, ואח"כ הדיינים רבי ברוך ורבי יוסף משאש. מישיבה זו, שהייתה ישיבה למצוינים, יצאו תלמידי חכמים מופלגים אשר לימים נעשו רבנים בתפוצות.

"באחת מנסיעותיו ברחבי מרוקו פגשתי אותה", סיפר לבנו של רבי ברוך [רבי יוסף זצ"ל] אחד מנכדיו משפחת אבוהצירה הרוממה, "הייתה זו נסיעה ארוכה, ואני נער צעיר לימים, והתיישבתי לצדו. לאחר ששאל אותי בן מי אני אמרתי לו את היחוס שלי. אמר לי רבי ברוך: 'רע לך! זה שאתה בן ונכד של קדושים לא יעזור לך, אם אתה לא תתמיד בתורה ובעבודת ד' לא יעזור כל עניין

לראב"ד הראשי בעיר מקנס.

העול שהעמיסה עליו משרת הראב"ד במקנס לא הצטמצם בכית הדין, כל ענייני העיר הוטלו לפתחו והיו נחתכים על פיו: ענייני אישות, צדקה וחסד, הקמת ישיבות ומפעלי תורה, וכל ענייני הדת, וכמובן דיני ממונות.

גאונותו בתורה והתמדתו היו למופת גם בין כותלי ביה"ד, כאשר היו הרבנים עמלים יחדיו לברר את ההלכה, ואם לא באו לכלל הכרעה ישבו למחרת שוב, עד שהגיעו למיצוי הדין. לאחרונה ממש זכה דורנו שיצא לאור "שו"ת רבי ברוך" (בהוצ' חברת אהבת שלום תש"פ) ובו מקצת פסקיו, נידונים חדשים בארבעת חלקי השו"ע אשר מתוכם נחשף מעט כוחו בעומק העיון ובבקיאות כאחת.

אהבתו לתורה הייתה ללא גבולות. הוא היה שמח בשמחת התורה, וזכה לחבר את השיר שהתפרסם מאד בתפוצות ישראל, המבטא את רגשי ליבו: "אשורר שירה לכבוד התורה/ מפז יקרה זכה וברה/ ברוך אבינו אשר זיכנו וקדשנו בדברי תורה/ רבת נעימה תורה תמימה פתי מחכימה עין מאירה - - -"

מורה ורועה

בערוב ימיו - ועודו במרוקו, עמל על כתיבת 'קיצור שולחן ערוך לכני ספרד'. הוא ראה צורך רב בספר שיגיש את קיצור ההלכות מהשו"ע בתוספת פסקים מהכף החיים והבן איש חי. יציון שרבי ברוך החשיב עד מאד את עניין המנהגים הנהוגים מקדמת דנא, ודעתו המפורשת הייתה כי להלכה גם בארץ ישראל חייבים בני כל עדה וחוג לשמור על מנהגיהם. הוא הורה ושמר באדיקות על מנהגי הקהילות בגולה, כמו לברך על הלל (גם חצי הלל) בציבור, וכן מניעת אכילת קטניות בפסח ועוד, וציין אותם בקיצור שולחן ערוך, שחלקו השני נדפס בא"י.

רבי ברוך לא הצטמצם בהוראה לשואלים ובניהול ענייני העיר. מאחר שהשפעתה ההרסנית של התרבות הצרפתית המודרנית על יהודי מרוקו הלכה וגברה, היה צורך דחוף בהקמת תלמודי תורה וישיבות חדשות כדי להציל כמה שאפשר. רבי ברוך זצוק"ל לא